

موزه ملی
علوم و فناوری ایران

موزه ملی علوم و فناوری ج.ا.ا.

عنوان سند :

برنامه راهبردی

کد سند :

94004-SPR-PP-G-004-R01

۱۳۹۵ - ۱۴۰۲

ویرایش : دو

❖ معرفی

موزه‌های علوم قبل از آنکه یک محیط نمایشی باشند، یک محیط آموزشی هستند که هدف اصلی آنها ایجاد فضایی برای مشارکت افراد در یادگیری علم به شیوه‌ای نوین است. طراحی موزه‌های علوم، یادگیرنده محور هستند و آموزش از شنیدن به سمت دیدن و آزمایش کردن سوق پیدا می‌کند و بدین طریق یادگیری پایدار، عمیق و کاربردی می‌شود. موزه‌های علوم و فناوری فرصتی هستند تا بازدیدکنندگان در محیطی جذاب، فارغ از محدودیت‌های نظام کلاسیک آموزشی، با علوم گوناگون آشنا شوند.

در همین راستا و پیرو پیشنهاد شماره ۸۲/۱۵۲۳ مورخ ۱۹/۱۲/۱۳۸۰ وزارت علوم، تحقیقات و فناوری در خصوص تاسیس موزه علوم و فناوری ج.ا.ا، کلیات آن در تاریخ ۲۲/۱۰/۱۳۸۱ به تصویب هیات محترم وزیران رسید. به تبع آن و با تلاش‌هایی که به عمل آمد، زمینه‌سازی و ایجاد موزه‌های تخصصی و پژوهشی و از جمله موزه علوم و فناوری در بندهای ب مواد ۱۱۳ و ۱۱۴ قانون برنامه پنج ساله چهارم اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی و ماده ۲ قانون اهداف و وظایف وزارت علوم، تحقیقات و فناوری گنجانده شده و دولت مکلف به اجرای آنها گردید. در تاریخ ۲۲/۵/۱۳۸۴ نیز نتایج بررسی و کارشناسی‌های به عمل آمده منجر به تصویب اساسنامه موزه هیأت امنایی علوم و فناوری ج.ا.ا در شورای گسترش آموزش عالی و ابلاغ آن گردید این نهاد پس از تلاش‌های پی در پی موفق شد از سال ۱۳۹۰ نمایشگاه‌های علمی خود را راه‌اندازی کند. در این سال‌ها موزه توانسته است با بهره‌گیری از کارکنان مجرب خود موفقیت‌های زیادی به دست آورد و بارها از سوی مؤسسات مختلف و از جمله ایکوم ایران در حیطه‌های مختلف به عنوان موزه برتر کشور شناخته شده است. اکنون پس از کسب تجربیات گران بها در طول سال‌های کوتاه عمر خود و به لحاظ نگاه وسیع به آینده موزه اقدام به تهیه برنامه راهبردی توسعه پنج ساله نموده است.

داشتن برنامه توسعه‌ای و آینده‌نگر به عنوان یک نقشه راه می‌تواند فعالیت‌های موزه را سامان داده و موزه خواهد توانست با پیگیری این نقشه در سطح منطقه‌ای و بین‌المللی به جایگاهی که استحقاق آن را دارد برسد. موزه علوم و فناوری اولین موزه ملی علم و فناوری است که در ایران تأسیس شده است و قصد دارد در یک افق زمانی بلندمدت با افزایش فعالیت‌ها، ارتباطات داخلی و بین‌المللی تبدیل به نهادی فرهنگی و آموزشی شود که بتواند علاوه بر ارائه خدمات پژوهشی و آموزشی به مخاطبان عام، به دیگر موزه‌های کشور و نهادهای علمی و آموزشی خدمات تخصصی ارائه نماید.

در واقع برنامه راهبردی موزه علوم و فناوری سند راهنمایی است برای بیان اهداف، پیشرفت‌های مورد نظر، آن چه که در آینده قرار است به تملک درآید یا ساخته شود و منابعی که باید در اختیار قرار گیرد یا درآمدهایی که می‌تواند به دست آید. در این سند اولویت اقدامات، اهداف بلندمدت و اهداف قابل دست‌یابی بیان می‌شود و مهم‌ترین اقدامات و عملیاتی که باید انجام شود تا به اهداف دست‌یابیم ذکر می‌شود.

❖ وظایف موزه

- ✓ تثبیت جایگاه موزه به عنوان یکی از مراکز اصلی ترویج علم در کشور با رویکرد توسعه عدالت آموزشی از طریق برپایی نمایشگاه های سیار، برگزاری رویدادها و جشنواره های علمی برای سنین مختلف ، تالیف، ترجمه، جذب و چاپ کتاب های علمی - ترویجی ...
- ✓ طراحی و ساخت آثار علمی با توجه به ویژگی تعاملی بودن، سهولت کاربری و رعایت انتخاب اشیاء بر اساس اولویت های آموزشی و هویتی
- ✓ راه اندازی گالری ها و فضاهای نمایشگاهی جدید مبتنی بر موضوعات علمی - فناورانه جذاب و شادی بخش
- ✓ حمایت علمی، مادی و معنوی از سایر نهادهای ترویج علمی
- ✓ حمایت و اجرای پژوهش های علمی-ترویجی
- ✓ همکاری در طراحی و راه اندازی موزه های استانی ، دانشگاهی، مدرسه ای و علمی - صنعتی
- ✓ بهره مندی از پتانسیل شرکت های شناخته شده و توانمند دانش بنیان سراسر کشور
- ✓ گسترش ارتباط با دیگر موزه های علم و فناوری جهان
- ✓ ارتباط موثر و پربازده با مراکز و نهادهای علمی در سطح ملی و بین المللی
- ✓ آشنا کردن جهانیان با محتوا و پیشینه علمی و فناوری ایران و تمدن ایرانی اسلامی
- ✓ انجام پژوهش های کاربردی مرتبط با تاریخ علم ایران ، اسلام و جهان، علوم و فناوری های نوین، مفاهیم پایه علمی و شیوه های کارآمد آموزش غیر رسمی
- ✓ ایجاد شبکه ارتباطی بین موزه ای و ارائه آموزش و برگزاری دوره های تخصصی به کارکنان موزه های علوم و فناوری کشور
- ✓ ساماندهی موزه های علوم و فناوری موجود دانشگاهی
- ✓ رعایت اصول حاکم بر بقای محیط زیست در ساختمان های دائمی موزه، نمایشگاه ها و رویدادهای تعریف شده

❖ چشم انداز موزه

موزه به عنوان مرکز اصلی حیات بخشی به دستاوردهای علم و فناوری و یکی از موسسات برتر ترویج علم در کشور و معتبر در زمینه پژوهش و نمایش مفاهیم و مباحث مطرح علم و فناوری، در راستای قوام بخشی آموخته ها، کانون توجه عامه مردم و بخصوص دانشجویان، دانش آموزان و محققین قرار گرفته و در مجامع جهانی مرتبط نامی آشنا، موسسه ای فعال و تاثیر گذار است.

❖ ماموریت موزه

موزه موسسه ای است علمی، پژوهشی، فرهنگی و آموزشی که به عنوان تنها موزه علوم و فناوری در سطح ملی ماموریت دارد با حفظ و تقویت میراث علمی دانشمندان ایرانی-اسلامی، ترویج و همگانی کردن علم و عرضه سیر تحول علم و فناوری با بهره گیری از روش های تعاملی و مشاهده محور، زمینه ی لازم برای تربیت انسان متفکر خلاق جست و جوگر در راستای تحقق جامعه ای دانش بنیان فراهم آورد.

❖ بیانیه ارزش

ما در سیر به سمت اهداف بنیادی موزه ملی علوم و فناوری به ارزش های خاصی عمیقاً باور داریم. شخصیت و هویت سازمان و کارکنان هر روز با قوت بیشتری براساس این ارزش های حرفه ای شکل خواهد گرفت. این ارزش ها بر پایه ارزش های اعتقادی جامعه استوار بوده و برخاسته از اعتقاد و باور عمیق مدیران موزه به آنها می باشد. این ارزش ها که قویاً بر سیاست ها، تصمیمات و رفتار مدیران و کارکنان تأثیر خواهد داشت، ارزش های بنیادی این نهاد هستند و عبارتند از "شایسته سالاری، نظام مندی و قانون گرایی، مشتری مداری، پاسخگویی، تکریم ارباب رجوع، شفافیت عملکردی، کیفیت مداری، صداقت در تبلیغات، نوآوری و تنوع و عدالت آموزشی".

❖ اهداف کلان

- ✓ تبیین جایگاه موزه به عنوان نهادی ملی و هویتی
- ✓ تبیین جایگاه دانشمندان ایرانی-اسلامی در توسعه علوم و فناوری جهان
- ✓ بهره مندی از پتانسیل های موجود در موزه جهت تربیت انسان خلاق و جست و جوگر
- ✓ احیاء، حفظ و تقویت هویت ملی و احساس خودباوری در کودکان، نوجوانان و جوانان
- ✓ ارتقاء آگاهی های عمومی جامعه در عرصه میراث علمی و فناوری کشور
- ✓ پاسداشت میراث علمی و فناوری ایرانی-اسلامی در راستای معرفی آن به جهانیان

❖ اهداف میانی و راهبردها

- ✓ توسعه و تحکیم نظام مدیریت موزه مبتنی بر رویکرد سیستمی
- ✓ ارتقای جایگاه موزه به عنوان مرکز منابع یادگیری ، ترویج و آموزش همگانی علم
- ✓ توسعه پژوهش و مستندسازی تاریخ علم و فناوری ایران و اسلام
- ✓ تقویت منابع انسانی موزه از منظر تخصص ، تعهد و انگیزش
- ✓ نهادینه سازی جایگاه موزه در اذهان عموم جامعه
- ✓ توسعه و ساماندهی تبلیغات و بازاریابی موزه
- ✓ توسعه ارتباطات داخلی و خارجی
- ✓ تعالی و تحکیم نظام مالی موزه
- ✓ توسعه فناوری اطلاعات و ارتباطات در فعالیت های موزه
- ✓ افزایش توان نمایشی گالری ها و آثار با استفاده از فناوری های نو
- ✓ توسعه فضای موزه ای و نمایشگاهی در سطوح مختلف
- ✓ دست یابی به مکان دائمی برای موزه در خور شان ج .ا.ا.

❖ تحلیل محیطی داخل و خارج

HARMFUL	HELPFUL	
W(Weaknesses)	S(Strengths)	
عدم وجود انگیزه لازم برای پیاده سازی نظام های سیستمی	وجود روحیه برنامه ریزی در سیستم مدیریت	
کم توجهی در راستای تربیت مدیران آینده	جوان و خوش فکربودن مدیران و کارکنان موزه	
اینرسی موجود در فرآیندهای اجرایی	نویا بودن مجموعه	
کم توجهی به افشار مختلف جامعه در حوزه ترویج علم	کارشناس محور بودن مجموعه	
تنوع کم در برنامه های ترویجی	پایبندی کامل حوزه مدیریت به قانون مداری	
کم توجهی به ارتباط موثر با سایر نهادهای ترویجی	وجود روحیه مشورت پذیری جهت اداره امور	
کمبود نیروی کارآمد در حوزه ترویج علم در موزه	جذب مشاوران و متخصصان خارج از موزه به منظور ارتقای توانش اعضا و فعالیت های موزه	
جدید بودن نوع پژوهش در موزه و غیر متخصص بودن پژوهشگران موزه	وجود روحیه ارتقا سازمان در مدیران ارشد	
محدودیت در حمایت از طرح های پژوهشی کاربردی در موزه	DCC وجود تیم تخصصی برنامه ریزی ، سیستم ، روش ، فرآیند ،	
نداشتن تناسب کافی در سطح علمی کارکنان در مقیاس سازمان علمی پژوهشی	داشتن نگرش عدالت آموزشی و ترویج علم	
دورنمای غیر شفاف جهت تبدیل وضعیت کارکنان	قابلیت عام و خاص بودن هم زمان مخاطبین موزه	
کمبود امکانات رفاهی مناسب جهت افزایش انگیزه کارکنان	داشتن مجوز انتشارات در موزه	
نبودن تسهیلات و مجوزهای لازم برای ادامه تحصیل کارکنان	گسترده گی حوزه های پژوهشی در موزه	
جوان بودن نیروی انسانی	محصول محوری پژوهش در موزه	
کم تجربگی سازمانی کارکنان	جذب نیروی انسانی بر مبنای نیاز	
کیفیت پایین خدمات ارائه شده به مخاطبان	انگیزه بالا و تعهد کاری کارکنان موزه	
کم توجهی به جذب مخاطب در تمامی سنین	تعاملی بودن موزه علوم	
کم توجهی به جذب مخاطبان خارجی	قیمت مناسب بلیط موزه	
تعطیلی تقریبی بازدید در ایام تابستان	باز بودن موزه در ایام تعطیل	
کم توجهی به اهمیت حوزه تبلیغات و بازاریابی در موزه	حضور مهمان خارجی در همایش	
محدودیت بودجه مناسب در بازاریابی	برگزاری همایشهایی که قابلیت بین المللی شدن دارد	
کمبود نیروی تخصصی تبلیغاتی و بازاریابی	مطالعه نمونه های خارجی موزه علم	
محدودیت در همکاری های داخلی و بین المللی	سطح امکانات بالای زیر ساخت ها و شبکه در موزه	
کم توجهی به مشاهده ارکان موزه از مراکز و موزه های علم دنیا	امنیت مناسب شبکه	
کم توجهی به شرکت در رویدادهای بین المللی	وجود تیم کامل طراحی در مجموعه	
کم توجهی به جذب منابع مالی فارغ از بودجه	توجه به امر مستند سازی فرآیند طراحی و ساخت	
عدم پیاده سازی حسابداری تعهدی	مشخص بودن نام و موضوع گالری های آینده موزه	
وجود بسترهای ناهمگون برای درآمدزایی	وجود ساختار اجرایی مناسب جهت راه اندازی گالری	
ناهمگونی سیاست های مالی موزه با سیاست های پژوهشی	اذعان اهمیت موضوع توسط تمامی ارکان مجموعه	
ساختارهای نامتقارن وبدون انعطاف مالی	تهیه طرح مفهومی نزدیک به واقعیت مکان دائمی	
کاغذی بودن اکثر فرآیندهای اداری		
نداشتن موزه مجازی مناسب		
کم توجهی به ایجاد بستر مناسب جهت راه اندازی سرورهای پشتیبان		
کم توجهی به جایگاه کارفرمایی در پروژه های ساخت اشیا		
همکاری با پیمانکاران محدود جهت ساخت اشیا		
ساخت اشیا در تیراژ محدود		
پراکندگی موضوعی برخی گالری های موجود		
نبود فضای کافی در سی تیر بر راه اندازی گالری های جدید		
پیگیری نامناسب در مجموع نسبت به راه اندازی مراکز استانی		
نداشتن مکان و فضای مناسب برای نمایش اشیا موزه در شأن کشور ایران		
عدم مطالعه مناسب طرح تفصیلی شهر تهران		

T(Threats)	O(Opportunities)	
عدم ثبات شغلی مدیران ارشد مجموعه از زمان تأسیس موزه	دانشگاهی بودن مدیران ارشد	
ناشناخته بودن موزه در بین مدیران ارشد کشور	توجه مسئولان به کم بودن نهادهای ترویج علم در کشور	
بودجه کم موزه در قیاس با هزینه های جاری	توجه مسئولان به تعداد کم نهادهای پژوهش تاریخ علم و فناوری	
کمبود نیروهای متخصص ترویج علم در کشور	پیشرفت های چشمگیر و روبه رشد کشور در زمینه علم و فناوری	
ناشناخته بودن موزه به عنوان نهاد ترویج علم در کشور	وجود نیروی متخصص در کشور	
محدودیت بودجه در حوزه پژوهش برخلاف سایر موسسات پژوهشی	جذاب بودن موزه علم برای دانش آموزان و مدارس	
عدم مدیریت دانش مناسب در حوزه پژوهش کشور	جذاب بودن موزه علم برای تمامی بازدیدکنندگان	
نداشتن استاندارد لازم جهت مشخص شدن محدوده خدمات	زمینه های گسترده فعالیت در زمینه های فناوری های نوین، صنعت و انرژی برای عرضه در گالری های موزه	
نبودن دورنمای مشخص در کشور جهت تبدیل وضعیت کارکنان	استقبال استان های کشور از حضور موزه در آن استان	
نبود تسهیلات مناسب جهت تحصیلات تکمیلی کارکنان دولت	ملی بودن موزه	
شناخت کم از موزه علوم در بین آحاد مردم ایران	امکان تبلیغ در رسانه های نوشتاری	
شناخت کم از موزه علوم در بین توریست های خارجی	امکان تبلیغ در رسانه های ملی	
هزینه سنگین تبلیغات در رسانه های ملی ، دیداری و نوشتاری	امکان تبلیغ در رسانه های مجازی	
عدم شناخت موزه در مجامع جهانی و داخلی	امکان تبلیغ با همکاری وزارت علوم و آموزش و پرورش	
عدم داشتن کرسی در مجامع جهانی	پیشینه علمی در خور توجه ایران در ذهنیت مجامع جهانی	
هزینه جاری بسیار زیاد موزه	وجود نمونه های خارجی و تراز اول موزه و مراکز علم	
مشکلات مالی در سطح کشور	وجود کانال های ارتباطی بین المللی	
وجود رقبای کارکشته و با تجربه همچون فن آموز	جذاب بودن موزه جهت همکاری سازمان ها و نهاد های داخلی	
اولین باربودن ساخت اکثر اشیا در ایران	برگزاری همایشی که قابلیت بین المللی شدن دارد	
شناخت کم از ماهیت موزه ها در کشور	زمینه مناسب موضوعی موزه جهت جذب کمک های مردمی	
کمبود زمین مناسب در شهر تهران	زمینه مناسب موضوعی موزه جهت درآمدزایی	
بودجه سنگین ساخت پروژه بنای موزه	پیشرفت روزافزون کشور در زمینه نرم افزار و سخت افزار	
	علاقه مندی پیمانکاران جهت ساخت اشیا موزه ای	
	وجود نمونه های ساخته شده برخی از اشیا در دانشگاه ها و ...	
	علاقه استان ها ، مراکز و نهادها به راه اندازی گالری جدید	
	علمی و فرهنگی بودن پروژه موزه	
	قابلیت تبدیل پروژه به یکی از نمادهای شهری	
	حمایت معنوی اکثر مسئولان و سازمان های مهم کشور از تأسیس و گسترش موزه علوم و فناوری	